

dr. Salomon Czortkower.

Sygn. 229/ 38.

TEKA LWOWSKA .

Oryginał. str. 1-5 rkp., format:

A5., j. polski, atrament.

k. 1- 4 ksero., A4., j. polski.

TAŚMA FILMOWA
NR. N- 0617.

ZESPÓŁ :

TEKA LWOWSKA .

ARCHIWUM ŻIH
SYGNATURA :
229/ 38.

ZMIKROFILMOWANO
DNIA :

12.04. 1995 r.

JASTRZĘBSKI
WOJCIECH

~~dr. Salomon Czortkower.~~

Relacja pt. " Akcja hyclowska".

Porywanie starszych ludzi w akcji
likwidacyjnej Żydów we Lwowie.

DATY SKRAJNE:

12- 8 XII. 1941 r.

UKŁAD:

Tematyczny.

UWAGI:

Oryginałstr. 1-5 rkp., format: A5.,

(atrament) ., j. polski.

k. 1-4 ksero., A4., j. polski.

8/10. allej, dyclovale bapamie, wyzysanie starych i starszych
z domow, czy to w miejscu asyble.

z grupy do waleczosci od roku 10-14° wyznaczenie ulicy
zadaniow. Zajedroz dwa auta ciężarów w Towarzystwie
dwa adwokatów sędziów pod dachem mejsze. Po kilku
wpedzie do osmańskich z jego domów. Upraw jeden
lurek, zuchuje bramy wpedow (maki: listki, lurygi/

pojem ob formozylony mienkai pod problem
niejki walutowy raga. Mienkai - puzerowz - wyznacze
do drugiej plej, zawi zi puz 2-3 foli z Alu pulstnie
reszki mienia puzerowz ob jego uszami, Wyznac
bez puzerz do aut walitki,rebro (listki, walizki/
belizny/priczony, + burue, wozowki, Tu i indie

arflony spozrowe wyepuz, na jeden lury, mienajze
z brudami, na podlog, Mienkai - mienkai od
stei - mienkai si rozchuci do uszu, luryki walitki.

Wyepuz wyepki zabrania folitki starych/priczony
mieszki. Ujety wyepki, w folijm ruzaw moty
z druckim, w acie 3 folijm allej puzerowz

starych Towz ob siency. Tu kilku lury odzyczki si,
cojenda mienkai reglusz do 15 Trebki, w hony
byro 250r. jeduch puz wyepki... wozanki folij.

oczynienie planow. Puz wyepki do mienkai, mienkai
si lury luryki, luryki, si allej w Tole,
x wiesz

zgodbeni rosi obdaj, drugi rudi, jako arjentoviji, i slepi
 ulovivona. Vsele upadlae fup puevraue firuif.
 Pusti na ulicah. Chetmou, jen vpadaj, upadaj i kaminie
 uens; yzom, usoki useni do av. Lirine vsy mura
 uoni murhar, sam, usolmi pufpufeni stopeni pastavey.
 2 mard letyat - vidy - usinajuce n (kop.) pd usim vsem.
 Zabravay, i imp - buki? it. vsmut do av, oldali: sam
 ieni puevut. puegh. Tobue; vbraui; Tien, nebu, rovtat
 nie, i gishim fovepim? ovlalich sam puev, by p spustay.
 Fortojin - ush. Grad, p mief jenne imi puzid. V polue
 k ducou, koley by zabravai, usinieduzi, vesh. jallz p
 jellim lali, kaulieui. i postye pi ~~zabravai~~ zabravat,
 ushki milui, ler puvdi jeduch puz izim it obm, nie
 byde usinji-zabrai v nievuue.

Uten o 2° keli? upda do puev? yuz (seui - 12), neby
 puzat, ushuj ushuj v foy, uifhije p loivar. Uillen,
 netu na vuvue rotupdo pi v brume, usyja,
 zabravai v poluz regueh, u dujy av. v nebu, Tuenj.
 kelli v. imen? 1005, tautem? p' dille papicovot
 p' ut 2° zloilla, v kyll? oldaly, avu vlyrdujy.
 Spelaj. Uprednij ob dnu?

lentesmas p (bei-jas- / jian neras. miera izic / vevsi
zlasys (ne vglup) pulvinos.

Jesio per'nisio de 28/5 1942. ^{Termini} den de Top cert' optareus
kalyz p'p'al, zuds na alians, cyony i'kone
mette, lotarie za lista. Cijez mientarie per' p'uz
za folij rey z folij na folij p'laery z'jis.

Juzi l'ris dovat list na futu, as. ²rebrene q' r. r.
f'otily, na v'p'anie pi v'rubesi v' p'evodreini

neuz juar uov, sevyz, rebreane metti, q' r. r.
U m'ichyuni g'rauzi l'uda p'uzony p'arvyz l'ud.
, veritiat' n'p'hibida der k'ellend' g'estoye.

puz moie tui puz p'ellanie, na l'woiz v'auuano
v'auuoz. Estu Tregele: motes z' carlos puz v'au,
sine pi v'glode juar metti i' s'isins. c'loja v'aujans
p'ep'evolis neuz v'ov d'ovoz tyz (p'ellens), d'vna
p'ep'evolis, j's rebreane ob den v'p'at' l'ud z' s'is
v'ad'uodi, meiz v'is p'ovye juat moze. D'jarishe

reco'dreane, d'vne v'ute k'ellend'ez' ob k'ell' p'at
ovob.

U'z'vaga pi v'ogoviet' - u' v' i'v'ado d'ovodi za
v'olereini ovob p'arvyz, c'vna ob k'ell' v' z',
v' p'j'ovyz v'p'ollens ob k'ell' p'uz v' futu.

12/11-25/11/41. Aleji Kautskyjims. - rekami 5 maj. 25. v zivale? z pureskto
 me zodi - fetto. Vertikalitaje v spaci odrauceni, vyhodie
 porytlenemi dachur, ist. Upravlene nuni na delgov,
 do jelu; z 45 placirch p obelovnic izl. na ul. Kulfarkovky?
 Spas do praz/pior nervis i otrivini by mi by. Spary do
 praz prym - toto dekurstva. i o divie, fura nen vraceni
 do centrali z fienidri. Blah odotuklov, obora puel oborac
 na tyle do praz ile tustla o vbrany - vyismisty vrami
 i potem v spuedajch psvich, polunch, nef i inis nery -
 fotovly. 17th. vrac - z placirch, jale zolnicer v oborac
 alleji puresktolem, do centrali, rozovis schuzary men
 nulyent, uls. i pravoty nos (kedy, Dem) na kaminery.
 Ciznie an^{no} / kaminov do kaminov nicyale puet, pcor
 by ptauci vrenie puel obora jelicys starney. U jelu;
 vlyps pi neryi mullidit nery doud ydoud, puepovlyis
 yd pi do fetto. Tu zrcary pi do jedney ofren
 i mityi uls. z tupten - pence by nos vyble vodit
 jalo puelvarit. Fulemna idze z pureskto do av-ak.
 Uprav jeh jeden neryi vyzi vely vry izl.
 v dny. pumeeni mi viedze, co majs z nary poryi
 hery pi nam vytesidmova, i se paveni vey oborovny
 soryj jeduch puz vyjoci, i avz ydide hery
 naryi vlysi, a nery pcedvi na majou.

Naturalnie jeh kyp dlo mid praty. Pabny vyrodit
 vlyps pi, ovafeni iny kaminij puz ul. Potocky.
 Zabrav is na kaminov sled odrypava is do
 vlyps pi. "Solobuti", dvan vi udav pi vici
 za vlyps - p livnyh Tarych, jeler - mid meryse
 (lyso to jui vraceni / stucano, len chytit stud).

3/✓

3

Wł. Jaki to rozważa, na podstawie w. 4. i 5. (jeden
flesz w sprawie / drugi rozprawy / de zgodności z firmą z
główn. zgodności z firmą z firmą z firmą, jako
de um. i j. in
pr. 5. i 6. w sprawie - omówienie i in. k. in.
z w. 1. i 2. ab. 1.

G - Kowal	/	Sz - Kowal
S - Gorka	/	Fe - M
B - erman	/	
K - a. 12	/	

Czortkower

8.XII.

Akoja hyclowska, łapanie i wyciąganie starszych i starszawych z domów, czy to za mostem oskądła. Z pruską dokładnością od g.10 do 14 oczyszczanie ulicy Jachowieza.

Zajechały dwa auta ciężarowe w towarzystwie dwóch oddziałów ~~schupow~~ schupowców pod dowództwem majora. Po kilku wpadają do oznaczonych z góry domów. Wpierw jeden kredą znakuje bramę wpadową, /znaki, kółka, krzyżyki/ poczem do poszczególnych mieszkań pod pozorem rewizji walutowej zagr. Mieszkańców, przerażonych wyrzucają do drugiego pokoju, sami zaś przez 2 - 3 godziny, skrupulatnie resztki mienia przerzucają do góry nogami. Wynoszą bez przerwy do aut walizki, srebro, lichtarze, nakrycia, bieliznę pościelową, tłuszcze wędzonki. Tu i ówdzie artykuły spożywcze wysypują na jedną kupę, mieszając z brudami, na podłogę.

Mieszkańcy, niezależnie od płci i wieku muszą się rozebrać do naga, rewizja osobista. Bywały wypadki zabierania gotówki złotej, papierowej i monety. W jednym wypadku zastano matkę z dzieckiem; w czasie trzygodzinnej akcji kazano jej stanąć twarzą do ściany. Ta kilkakrotnie odwracała się. Coprawda kilkakroć zagładano do jej torebki w której było 250 zł. jednak przez wzgląd... zcs ławili forszę.

Oczyszczanie planowe. Przed wejściem do mieszkań oznacza się drzwi kółkiem, krzyżykiem, że akcja w toku, wychodząc zaś dodają drugi znak orientacyjny, że akcja ukończona.

W wielu wypadkach przewracano piwnicę. Pustki na ulicach.

Gestapowcy jeno wpadają ,wypadają z kamienie noszą i wynoszą resztki mienia do aut.Cięższe wory muszą znosić mieszkańcy sami, względnie przygodnie złapani paskowcy/?/.

z moich kolegów widzę uginającego się /Rap/ pod ciężkim worem. Zadowolony, że innym z braku sił - wrzucił do auta, odchodzi, sam również przeszedł przegląd. Zabrano wędzonki, tłuszcz, srebro, zostawili nie prócz fortepianu, aczkolwiek nami prosili, aby go sprzątnęli. Fortepian ciężki grat, po niego jeszcze inni przyjdą.

W południe domownicy kolegi byli zadowoleni, uśmiechnięci, weszli jakby po jakimś balu, bankiecie, że pozbyli się tylko drobnostki, resztki mienia, lecz pozostali jednak przy życiu i to w domu, nie będąc usunięci, zabrani w nieznane.

Wtem o 2.15 kilku wpada do gmachu Gminy /Bernsteina 12/. Szalony popłoch, urzędnicy uciekają w górę znikając po biurach. Kilkunastu na na wezwanie zatrzymało się w bramie. Rewizja. Zabrano u jednej zegarek, u drugiej 2 zł. w srebrze, u trzeciej kilka zł. innemu 100zł. tamtemu pudełko papierosów. Punkt 2.30 zbiórka, w szyku odchodzą, auta odjeżdżają. spokój. Wychodzimy do domu.

12.XI - 25.XI.41

Akcja kontrybucyjna - zebrać 5 milionów zł. w związku z przesiedleniem Żydów w getto. Pertraktacje w sprawie odroczenia względnie powiększenia dzielnicy żyd. Wyznaczono mnie na delegata do jednej z 45 placówek żyd. na ul. Kulparkowskiej 3.

Spacer do pracy to prócz nerwów i ostrożności, by nie być złapanym do pracy fizycznej - to drobnostka o świcie, gorąca rzecz wracanie do do centrali ozpieńkędzmi. Brak ochotników, obawa przed zabranieniem

- 35 -

nie tyle do pracy, ile troska o zebraną, wyciągniętą z kami i potem z sprzedanych pościeli, poduszek, szaf i innych rzeczy - gotówkę. wracam z placówki jako żołnierz w obronie akcji przesiedleniowej do centrali, zostaje schwytyany przez policjanta ukr. i prowadzą nas /kolegę Berm Bass/ na komisariat. Ciągnie on nas z komnaty do komnaty niejako przestępców, by stanąć wreszcie przed obliczem jakiego starszego.

W jednej odbywa się rewizja miękkich/?/ rzeczy dwóch Żydów przeprowadzających się do getta. Tu zwracamy się do jednego oficera milicji ukr. z tupetem, prosząc, by nas szybko załatwił jako przedstawicieli Judenratu idących z pieniędzmi do centrali.

Wszyscy jak jeden mąż zajęci rewizją waliz owych Żydów w danym momencie nie wiedzą co z nami począć, każą się nam wylegitymować i ze słowami "weg" odchodzimy. Słyszemy jednak przy wyjściu, że owym Żydom każą również odejść a rzeczy pozostawić na miejscu. Naturalnie pozostaje dla nich jako łup.

Podobny wypadek wydarzył się członkom innej komisji przy ul. Potockiego. Zabrano ich na komisariat, stąd odszupasowano ich do przez Sokolniki, dwom zaś udało się zwać za opłatą - po licznych targach jeden z nich uciekając /było to wieczorem/ strzelano, lecz chybił strzał. Kosztowało go /Baumgarten/ prócz nerwów, miesiąc życia, wartość wydanych na wykup przedmiotów.

Getto przesunięto do 28.II.42. Lecz do tego terminu ogłoszenia, szalony popłoch, ruch na ulicach. Wynoszą i znoszą meble, latanie za kątem. Hieny mieszkaniowe przy pracy za jakie ceny - z godziny na godzinę skaczą w górę. Już ktoś dostał kąta za futro, ubranie

czy za gotówkę. Tu wyłania się trudność w przewożeniu rzeczy przez most, rewizja, zabieranie mebli, czy to rzeczy. W międzyczasie grasuje banda porywaczy starszych ludzi - Vernichtungsbrigade der Kotten der Gestapo.

Przy moście, tuż przy parkanie, za który rzucano starszych. Istne tragedie - matka z córką przy wozie, zanim się ogląda, już matki jej niema. Moja znajoma przeprowadza rzeczy i swego shorego syna / / syna przepuszczają, ją zabierają do dnia 15.XII.41, mąż zaś pozostaje przed mostem. Zjawisko niecodzienne, dziennie znika kilkadziesiąt do kilkuset osób.

Od 2 maja - łapownictwo - nowe źródło dochodów za zwolnienie starszych, cena do kilkuset zł, w pojedynczych wypadkach do kilku tysięcy.

9.XII. godz. 10.

Zajeżdża na Jachowicza wóz w tow 4 milicjantów, jeden tylko w mundurze. Akcja brzmi: do wynieszenia z piwnicy opału. Wynoszenie opału z piwnic trwa dwie godziny, jako pozostałość do usunięcia po wznowionej akcji oczyszczającej mieszkańców z obcych walut.

6-Kower   K-etz

3-Gold   Sz -warz

B -Erman   Fe -